

Komu pripada obnova katedrale?

U Matici hrvatskoj održan okrugli stol o zagrebačkoj katedrali

Luka Tripalo

ZAGREB • Rijetko koje javno događanje posvećeno kulturnoj baštini uspije okupiti toliku množinu javnosti kao što je to uspjelo okruglomu stolu »Zagrebačka katedrala nekoć, danas i sutra« na kojem su u srijedu 18. siječnja u zagrebačkoj Matici hrvatskoj uz moderiranje predsjednika Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske Dina Milinovića govorili korifeji povijesti umjetnosti u Hrvata: Željka Čorak, Vladimir Peter Goss, Katarina Horvat-Levaj, Sanja Cvetnić, Dragutin Damjanović, Milan Pelc i Joško Belamarić. Ta primjedba mogla bi se činiti izrazom kurtoazije samo ako se previdi - što u pozivu ističu sami organizatori, Matica hrvatska i Društvo povjesničara umjetnosti - da nije bilo nikakva izravna povoda tomu početku najavljenoga

niza događaja koji će odgovoriti na velikim potresom pokrenuta »pitanja koja se tiču kako obnove same građevine tako i interpretacije njezine slojevite, tisućljetne povijesti«. Naime, iako posljednji zagrebački potres već postaje dijelom te tisućljetne povijesti - makar to i ne bilo toliko očito zbog sporosti obnove - katedrala Uznesenja Blažene Djevice Marije nije samo mjesto euharistijskoga slavlja i molitve, nego i »svjedok najznačajnijih trenutaka iz naše povijesti«, kako je pri otvorenju istaknuo predsjednik Matice hrvatske Miro Gavran, svjedok dovoljno znamenit da u svakom trenutku zaokupi javnu pozornost jednako kao što svakodnevno privlači poglede slučajnih prolaznika. No dok će ta zamjedba donekle razjasniti posjećenost skupa, njegova svrha može se iščitati tek iz doprinosa stručnjaka koji su - u prisutno-

sti predstavnika i Zagrebačke nadbiskupije i Grada Zagreba - uputili pozive, ponudili poticaje i postavili pitanja, sve pod krilaticom: »Sada je vrijeme za suradnju.«

Poziv i poticaj • Prvu od tih svrha nagovijestio je Dino Milinović istaknuvši kako »ne znamo što sve skriva pretpovijest naše prvostolnice niti imamo jasne obrise predtatarske građevine«. Poziv je to da se vrijeme građevinskih radova i stanke u euharistijskim slavljinama iskoristi za proučavanje povijesti katedrale na čiju je drvenu svetišnu narav upozorio Goss, kao i da se prikladno vrjednuju slabo istraženi povijesno-umjetnički slojevi sve do historicizma, o čemu su govorili Dragutin Damjanović i Sanja Cvetnić. Da svaka obnova osim za istraživanje nudi i priliku za rekonstrukciju ranijih faza gradnje upozorila je Katarina Horvat-Levaj, ravnate-

ljica Instituta za povijest umjetnosti, koji u suradnji s Hrvatskim restauratorskim zavodom izrađuje konzervatorski elaborat za katedralu, a Željka Čorak istaknula je kako se »na visini nalazi recept za obnovu«, aludirajući na angažiranje suvremenih umjetnika u nadomještanju vodoroga.

Pripada li katedrala narodu ili Crkvi? • Navedena su izlaganja poticaj da obnova u punom smislu riječi bude obnova - ne tek kratkovidna rekonstrukcija srušenoga, nego i promišljeno obogaćivanje novim i(li) novootkrivenim. Povijesna iskustva o koja se taj poticaj može omjeriti izložio je Joško Belamarić na primjeru obnove splitske katedrale, a poticaj da se novim pogledima izloži i »zakopano blago« Metropolitanske knjižnice iznio je Milan Pelc.

No okruglim je stolom ipak dominiralo izlaganje akademkinje

Čorak, koja je i svoju kritiku pojedinih rješenja interijera katedrale i svoje tumačenje povijesne potrebe kao okidača kreativnosti sažela u programatskoj izjavi čitavoga skupa: »Katedrala nikada nije dovršena.« Upravo zato i začuđuje njezina dramatična konstatacija da je Crkva tek skrbnik katedrale, a njezin je pravi vlasnik - hrvatski narod. Ne samo u pravnom, već i u duhovnom smislu, jedini je pravi vlasnik zagrebačke katedrale narod Božji, i to posredstvom svojega pastira, po čijoj katedri majka svih crkava Zagrebačke nadbiskupije jedino i zaslužuje katedralni naslov. Tek uvažavajući temeljnu ulogu Božjega naroda i pastira u obnovi katedrale - obnovi koju je Crkva i započela i nastavlja - pozivi će i poticaji okrugloga stola moći zaživjeti u punini. Katedrala to svakako zaslužuje ne samo kao jedinstven kulturni simbol, nego i kao živi dom vjere u Hrvata. ●